

Motion till riksdagen 2023/24:395

av **Daniel Persson m.fl. (SD)**

En trygg familjepolitik med barnets bästa i fokus

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering	4
1 Besök hos mödravården (1–2).....	4
2 En utökad och humanare graviditetspenning (3).....	5
2.1 Översyn av nuvarande regelverk kring graviditetspenningen	5
2.2 Graviditetsdagar (4).....	5
3 Ett mer behovsanpassat barnbidrag	6
3.1 Nytt bidrag till förstföderskor (5)	6
3.2 Flerbarnsavdrag istället för flerbarnstillägg (6).....	6
3.3 Bidrag till ensamstående (7)	6
4 En generös och flexibel föräldraförsäkring	7
4.1 Valfrihet inom föräldrapenningen – avskaffa reserverade månader (8).....	7
4.2 Ett behovsanpassat regelverk för ökad flexibilitet (9–10).....	7
4.3 En stärkt föräldraförsäkring (11)	8
4.4 Utökad sorgepeng (12)	8
4.5 Utökat antal dagar vid ett barns födsel eller vid adoption (13)	8
4.6 Stärkt psykisk hälsa för småbarnsföräldrar (14).....	9
5 Bostadsbidrag för familjer.....	9
5.1 Bostadsbidrag för familjer med behov	9
5.2 Modernisera bostadsbidragets konstruktion – minska återkraven (15)	9
6 Underhållsstöd och underhållsbidrag	10
6.1 Ny modell för underhållsbidrag och underhållsstöd – anpassad för ett modernt samhälle (16)	10

7 Adoptionsbidrag (17–18).....	11
8 Stärkt pension under föräldradighet och deltidarbete (19).....	11
9 Barnpension och efterlevandestödet (20–21)	12

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att båda föräldrarna ska ha lagstadgad rätt att närvara vid besök hos mödravården under hela graviditeten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en ny form av tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök för båda föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av lagstiftningen för graviditetspenningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en rätt till graviditetsdagar de sista 30 dagarna före beräknad förlossning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt regeringen att utreda förutsättningarna för ett nytt bidrag till förstföderskor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omvandla flerbarnstillägget till ett flerbarnsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till tillägg för ensamstående vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa reserverade dagar i föräldraförsäkringen och ge tillbaka valfriheten till familjerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta bort fyraårsregeln och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en förändring av regelverket för att åstadkomma ökad flexibilitet i föräldrapenningen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av föräldrapenningen för att stärka den och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka antalet dagar med sorgepeng och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka antalet pappadagar vid barns födsel eller adoption och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föräldrars mentala hälsa och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en moderniserad konstruktion av bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de parallella systemen i underhållsbidrag och underhållsstöd bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att höja adoptionsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av adoptionsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pensionsrätt för barnår och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra krav på intyg vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på medborgarskap vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna värnar familjen och placerar den högt på agendan. I trygga och fungerande familjer lägger vi grunden för välmående individer som i sin tur avspeglar hela samhället. Genom att uppvärdera föräldraskapet och familjetidenagnar vi såväl barn som samhället. Politiken behöver helt enkelt ta ett steg tillbaka och låta föräldrarna fatta egna beslut om sin vardag. Politiken ska istället presentera en palett av alternativ som kan anpassas till familjers behov. Faktum kvarstår dock att familjebildning allt som oftast påverkar vuxnas ekonomi i varierad grad, vilket är mest påtagligt för den förälder som spenderar mest tid i hemmet. Det är en balansgång som kräver väl avvägda och hållbara reformer för att lyckas uppnå båda delarna samtidigt.

Sverigedemokraterna har en vision om en barndomsgaranti som bland annat innebär att samhället, så långt det är möjligt, garanterar en trygg uppväxt för barn där barnets bästa sätts i fokus. Vi vill se en familjepolitik som i stort främjar ett jämlikt och inkluderande föräldraansvar redan då graviditeten är bekräftad. Familjer ska ges rätt förutsättningar att knyta band, inte minst under de första småbarnsåren. Familjepolitikens utformning ska utgå från såväl flexibilitet som anpassningsbarhet utan att för den delen tappa sitt grundläggande syfte. Föräldrars valmöjligheter ska inte inskränkas. Familjepolitiken ska också främja samarbete och deltagande då familjer väljer att leva åtskilt, där parallella system som öppnar upp för konfliktytor motverkas.

Med en sund sverigedemokratisk familjepolitik kan en god levnadsstandard och välmående uppnås, där gemenskap och starka band knyts. Där ansvar tas gemensamt och där de med sämre förutsättningar får adekvat stöd. Där varje unik familjs prioriteringar och val respekteras och uppmuntras.

1 Besök hos mödravården (1–2)

När graviditeten är bekräftad kan det vara en omtumlande tid med vetskapen om ett stundande föräldraskap. För kvinnan kan fysiska känningar av graviditeten komma tidigt medan det kan vara svårare för mannen att ta till sig det väntade barnet. Besök hos mödravården kan hjälpa föräldrarna med viktig information om fostrets utveckling och den gravida kvinnans hälsa, och det är även en förberedelse inför det stundande föräldraskapet. Enligt nuvarande lagstiftning är det ingen självklarhet att båda föräldrarna ska beviljas ledighet med ersättning för besök hos mödravården. För mammorna regleras detta i vissa fall i kollektivavtal medan papporna får hoppas på en förstående chef. Det kan vara så att fadern tvingas att avstå besöken hos mödravården; detta anser vi är opassande i dagens samhälle.

Båda föräldrarna bör ha en lagstadgad rätt att besöka mödravården så snart graviditeten är ett faktum och mödravårdsbesök inleds, oavsett eventuella komplikationer med graviditeten. Ofta är ultraljuden, som kan ske tidigt i graviditeten runt vecka 12–13 och rutinultraljudet något senare runt vecka 16, viktiga händelser för båda föräldrarna och det kan vara först då som graviditeten och det väntade barnet känns verkligt. Det kan även förekomma tråkiga besked vid dessa undersökningar och då är det en självklarhet att båda föräldrarna ska ges möjlighet att vara med. Båda föräldrarna bör även ha möjlighet att ansöka om en ny form av tillfällig föräldrapenning för besök hos mödravården. De ordinarie föräldrapenningdagarna, som båda föräldrarna har rätt att ta ut från och med 60 dagar före beräknad förlossning, ska inte behöva användas till detta. Vi vill därför ge regeringen i uppdrag att utreda möjligheten att lagstadga rättigheten för båda föräldrarna att delta vid mödravårdsbesök samt att utreda möjligheten att ansöka om en ny form av tillfällig föräldrapenning för dessa besök.

2 En utökad och humanare graviditetspenning (3)

2.1 Översyn av nuvarande regelverk kring graviditetspenningen

Sverigedemokraterna anser att det särskilt under den sista tiden i graviditeten ska finnas förutsättningar för lugn och harmoni, såväl för mamman som för det väntade barnet. För kvinnor som på grund av ett ansträngande yrke upplever besvär finns idag möjlighet till graviditetspenning. Denna kan erhållas från och med den 60:e dagen innan beräknad födsel. Trots detta nekas idag många denna avlastning, med följderna att de tvingas att fortsätta att arbeta heltid, trots höggraviditet och inte sällan med fysiskt påfrestande arbetsuppgifter.

Att plötsligt inte klara av sina arbetsuppgifter till följd av graviditeten kan leda till ökad oro och stress, vilket är negativt för både mamman och barnet. Av Inspektionen för socialförsäkringens rapport (ISF 2014:25) gällande tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning framgår det att Försäkringskassan brister i de undersökta utredningarna. I den framförda kritiken påpekas det att Försäkringskassan inte följer rättspraxis i sina bedömningar vid nedsättning av arbetsförmågan.

ISF menar i sina rekommendationer att Försäkringskassan bör göra sammanvägda bedömningar i enlighet med vad som framgår av lagstiftningen. Vidare framgår det att Försäkringskassans bedömningar är betydligt mer restriktiva än vad lagstiftningen kräver. Det framgår av de exempel där Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) och kammarrätten beviljat graviditetspenning vid överklaganden.

Vi vill därför uppdraga åt regeringen att göra en översyn av lagstiftningen i enlighet med de rekommendationer som Inspektionen för socialförsäkringen presenterar.

2.2 Graviditetsdagar (4)

Vi vill likaså uppdraga åt regeringen att utreda möjligheten att införa ett antal graviditetsdagar som alla gravida kvinnor kan ha rätt att ansöka om de 30 sista dagarna innan beräknad förlossning, oavsett behov i förhållande till deras arbete eller inte. Det skulle innebära att alla kvinnor oavsett hälsotillstånd och yrke får rätt till graviditetspenning i

slutet av graviditeten samt att rättigheten sträcker sig fram till dagen före beräknad förlossning och inte som idag där den avslutas den elfte dagen före beräknad förlossning.

3 Ett mer behovsanpassat barnbidrag

3.1 Nytt bidrag till förstföderskor (5)

Som ett familjevänligt parti vill vi införa ett nytt bidrag till förstföderskor. Exempelvis som ett förhöjt första barnbidrag som ges vid första barnets födelse. Syftet är att ett engångsstöd utgår för att kunna täcka en del av de engångskostnader som uppstår i samband med en nyfödd. Vi menar att några av de största kostnaderna kommer vid första barnet, samtidigt som bristen på ett ekonomiskt startkapital kan vara en barriär för främst yngre personer att bilda familj. Givetvis är det samtidigt viktigt att varje familj så långt det är möjligt skapar långsiktiga ekonomiska förutsättningar för familjebildning. Vi vill uppdraga åt regeringen att utreda förutsättningarna för ett nytt bidrag till förstföderskor.

3.2 Flerbarnsavdrag istället för flerbarnstillägg (6)

Delar av Sveriges generösa välfärdspolitik har blivit en segregationsfälla. Höga bidragsnivåer har lett till att nyanlända saknar incitament att lära sig språket och att söka sig till arbetsmarknaden – en ohållbar utveckling. Flerbarnstillägget är ett tillägg till barnbidraget som ökar för varje extra barn i familjen. Syftet med tillägget har varit att väga upp för extra kostnader som uppstår i samband med att familjen blir större, men i realiteten har det blivit en extra tröskel för utrikesfödda kvinnor, som utgör en majoritet av de barnrika familjerna, för att komma ut i arbetslivet. Detta bidrar till ökad segregation, minskad jämställdhet och en ekonomisk belastning för samhället.

Sverigedemokraterna föreslår att flerbarnstillägget omvandlas till ett flerbarnsavdrag; en skattereduktion på inkomst av tjänst, a-kassa eller föräldrapenning som fördelas jämnt på föräldrarna. Det innebär i praktiken att arbetande familjer med många barn får en skattereduktion, medan familjer som lever på bidrag inte längre kommer att omfattas av systemet. Avsikten är inte att omvandlingen ska leda till en besparing för staten, tvärtom innebär förändringen att nivåerna för flerbarnstillägget kommer att öka något. Utöver att verka som en kraftfull integrationsåtgärd skulle det också innebära en välbehövad inkomstökning för alla flerbarnsfamiljer som i dag har ett arbete.

Sverigedemokraterna uppdrar därför till regeringen att utreda möjligheten att omvandla flerbarnstillägget till ett flerbarnsavdrag, enligt ovanstående text.

3.3 Bidrag till ensamstående (7)

Sverigedemokraterna menar att utformningen av dagens barnbidrag och flerbarnstillägg missar en särskild grupp som är ensamstående föräldrar. Ur jämställdhetssynpunkt är detta viktigt då en stor andel ensamstående föräldrar är kvinnor med svag ekonomi. Det skulle kunna vara ett viktigt tillskott för en tryggare ekonomisk situation för barnen men också stärka den ekonomiska jämställdheten.

Vi anser därför att regeringen bör titta på ensamstående föräldrars ekonomi och vid behov lämna författningsförslag som riktar sig till ensamstående föräldrar.

4 En generös och flexibel föräldraförsäkring

4.1 Valfrihet inom föräldrapenningen – avskaffa reserverade månader (8)

Föräldraförsäkringen är den nyblivna eller växande familjens garanti för ekonomisk stabilitet under barnens första omsorgskrävande år. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att barnens bästa ska stå i centrum och att varje barns behov är unikt. Varje familj har sina egna förutsättningar och behov. Hur föräldrapenningen fördelas mellan vårdnadshavarna bör bestämmas av föräldrarna som är vårdnadshavare till barnet, utifrån deras önskemål. Ett delat föräldraansvar och närvarande föräldrar är viktigt, och pappors ökade uttag av föräldrapenning är positivt. Att uttaget av föräldrapenning inte är jämnt fördelat kan ha naturliga orsaker då familj och föräldraansvar pågår under dygnets alla timmar.

Valfriheten för familjen är för oss prioriterad. Alla har inte möjlighet att vara hemma en längre tid med sina barn. Det kan vara svårt för både egenföretagare och studenter att nyttja de dagar de inte kan föra över till sin partner. Resultatet kan för barnet vara en ofrivilligt förkortad första tid hemma. Barn som kanske ännu inte är redo för förskolan kan ändå tvingas in i barnomsorgen i förtid. Förtroendet att låta föräldrarna fullt ut bestämma hur föräldraförsäkringen ska disponeras bör ej inskränkas. Vi vill därför uppdraga åt regeringen att förändra föräldraförsäkringen i syfte att avskaffa de reserverade dagarna.

4.2 Ett behovsanpassat regelverk för ökad flexibilitet (9–10)

Dagens regelverk kring uttag av föräldrapenning behöver ses över så att flexibiliteten för den enskilde ökar. Vi vill därför att regeringen utreder möjligheterna till förändring i regelverket, som idag begränsar familjers möjlighet att spara föräldradagar. Fyraårsregeln innebär exempelvis att från och med det att barnet fyllt fyra år så kan föräldrarna endast spara 96 dagar tillsammans. Många barn har dagar som gått förlorade på grund av regelverket, som innebär att bara ett visst antal dagar kan sparas efter det att barnet fyllt fyra år. Enligt Försäkringskassan är en majoritet av dessa dagar sådana som varit reserverade pappadagar; resterande dagar, utöver dessa, brinner helt enkelt inne. Genom borttagandet av fyraårsregeln skulle fler dagar frigöras och föräldrar skulle kunna planera och vara hemma dagar då barn är lediga från skolan.

Många familjer är bekanta med den problematik som uppstår då förskolan har planeringsdagar och vid studiedagar eller lov i grundskolan. Inom den kommunala barnomsorgen varierar antalet veckor då förskolan är stängd. Idag tillmötesgår föräldrar genom att det görs sammanslagningar mellan olika förskolor eller med hjälp av någon annan form av barnomsorg. Detta passar såklart en del barn ypperligt medan andra har det väldigt svårt i nya miljöer och gruppkonstellationer. Barn behöver kontinuitet och trygghet i sin utveckling, och många föräldrar känner därmed oro inför att tillfälligt

lämna barnen i nya miljöer med ny personal. Följden blir inte sällan att föräldrarna ”varvar” sina respektive ledigheter och familjen får begränsade möjligheter till en gemensam sammanhängande semester. För grundskoleelever som under terminen inte nyttjar fritids är bekymret detsamma. De regler som stadgar när och hur föräldrapenningen får tas ut bör således ändras för att tillgodose detta behov.

4.3 En stärkt föräldraförsäkring (11)

Med barn tillkommer av naturliga skäl ökade ekonomiska behov. Ökade utgifter, samt det faktum att föräldraförsäkringen inte motsvarar en hel inkomst, gör att det många gånger finns en ekonomisk tröskel för dem som planerar att skaffa barn. En sådan tröskel är fullt naturlig och det är inte heller Sverigedemokraternas ambition att helt avskaffa denna. Emellertid är det önskvärt att den ekonomiska oron inför beslutet att bilda familj hålls på ett minimum. Barnen är varje samhälles framtid och att underlätta för människor att ta steget till att bilda familj ska vara prioriterat.

Den nuvarande ersättningsgraden samt dess inkomsttak kan utgöra en barriär mot att föräldern med högre inkomster är föräldraledig i samma omfattning som andra, vilket i sin tur kan leda till en ojämn fördelning av föräldradagar.

Att framöver verka för en stärkt ersättning som skapar jämställda förutsättningar för familjer att kunna göra de val som passar deras livspussel bäst anser vi är en bättre metod än tvingande kvotering. Vi vill därför uppdra till regeringen att göra en översyn av föräldrapenningen så att föräldrar får ut en större andel av sin inkomst vid uttag av föräldradagar.

4.4 Utökad sorgepeng (12)

Varje barns bortgång är en familjetragedi. Samhällets skydd och stöd måste finnas nära till hands då något så ofattbart händer. Föräldrar som mister ett barn har sedan 2010 möjlighet att ta ut tio dagars tillfällig föräldrapenning vardera, så kallad sorgepeng.

En begravningssceremoni hålls i de bästa av världar runt tio till fjorton dagar efter det att en person avlidit. Efter begravningen är dessa dagar, som i någon mening är avsedda för sorg och lugn, förbrukade. För föräldrar som ej är redo att återgå till arbete börjar en ny process i form av sjukskrivning och kontakt med en redan belastad sjukvård och försäkringskassa som ska bedöma deras arbetsförmåga.

Att ge utrymme till sorgearbete och lugn och att samhället och myndigheter finns tillgängliga och har god förmåga att möta föräldrar i sorg är av stor vikt. Vi vill därför uppdra till regeringen att utreda möjligheten att utöka antalet dagar med sorgepeng för föräldrar till barn under 18 år.

4.5 Utökat antal dagar vid ett barns födsel eller vid adoption (13)

Den förälder som inte är gravid har rätt till tio dagars ledighet i samband med barnets födsel, så kallade ”pappadagar”, som då kan tas ut gemensamt. Dessa dagar påverkar inte övriga föräldrapenningdagar.

Att båda föräldrarna ges förutsättning att tillsammans knyta an till det nya barnet, att känna delaktighet samt att få en god första tid tillsammans är oerhört viktigt. Två veckor går fort och för föräldrar med äldre barn är det inte sällan efter dessa två som stressen

och oron ökar för mamman, som sedan själv bär ansvaret för det nya barnet, syskon och hushåll. För att ge föräldrarna mer jämställda förutsättningar i föräldraskapet från start samt främja psykisk hälsa vill vi därför uppdra till regeringen att utreda möjligheten att utöka antalet pappadagar vid ett barns födsel eller vid adoption.

4.6 Stärkt psykisk hälsa för småbarnsföräldrar (14)

Den psykiska ohälsan är ett stort problem för många grupper i samhället. Det är viktigt att ett tydligt stöd ges till dem som är föräldralediga med sina barn och/eller har små barn. Sverigedemokraterna vill uppdra åt regeringen att ta hänsyn till den mentala hälsan hos föräldrar med barn under de första två åren.

5 Bostadsbidrag för familjer

5.1 Bostadsbidrag för familjer med behov

Bostadsbidraget är en viktig extra trygghet för barnfamiljer med låga inkomster. Idag lever en alltför stor del barn i ekonomiskt svaga familjer. Detta kan för barnen innebära flera negativa konsekvenser. Det är exempelvis vanligare att barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer utsätts för mobbning. Det påverkar även barnens möjlighet till fritidsaktiviteter samt kan leda till sämre resultat senare i skollåldern.

Det bör vara en självklarhet att barnfattigdom inte ska finnas i Sverige. Bostadsbidraget är ett av de viktigaste instrumenten som idag finns för att bistå med hjälp vid fattigdom, då bidraget riktas särskilt till dem som har det svårast.

5.2 Modernisera bostadsbidragets konstruktion – minska återkraven (15)

Sverigedemokraterna vill se ett bostadsbidrag som beräknas på mer aktuella inkomstuppgifter. Bostadsbidrag kan ge upphov till återkrav och skuldsättning, och det är angeläget att minska risken för detta. Uppgifter om bl.a. utbetalda ersättningar för arbete per betalningsmottagare ska framöver normalt lämnas månatligen i en arbetsgivardeklaration till Skatteverket i stället för årligen i en kontrolluppgift. Det nya systemet med uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen gäller för alla uppgiftsskyldiga från och med den 1 januari 2019. En sökande som har gjort en rimlig uppskattning av sina förväntade inkomster i samband med ansökan om bostadsbidrag kan få en oväntad inkomstökning under det år som bostadsbidrag betalas ut. Även om information om den högre inkomsten lämnas till Försäkringskassan, kan den högre inkomsten medföra att bidragsmottagaren blir återbetalningsskyldig. Detsamma kan hända för den som får högre inkomster endast under en del av året, t.ex. unga studerande utan barn. Oregelbundna inkomster, från exempelvis tillfälliga anställningar, arbetslöshetsersättningar och sjukförsäkringen, kan också leda till att det är svårt att uppskatta inkomsterna.

Att bostadsbidraget beräknas utifrån hela kalenderårets inkomster och att det finns en risk för återkrav kan också leda till att individer avstår från att ansöka om bostads-

bidrag, t.ex. för att man tror att man kommer att få ett arbete under den senare delen av året.

Riksrevisionen har gjort en granskning kring problemen i rapporten ”Återkrav av bostadsbidrag – lätt att göra fel” (RiR 2018:4). Där framkommer bland annat att Försäkringskassan saknar tillräckliga förutsättningar för löpande kontroller och rimlighetsbedömningar av den bidragsgrundande inkomsten. Riksrevisionen bedömer att det saknas förutsättningar för att komma till rätta med problematiken inom ramen för nuvarande regelverk för bostadsbidrag. Enligt rapporten har problemet med återkrav varit känt sedan slutet av 1990-talet utan att det har genomförts några effektiva åtgärder vad gäller vare sig regelverket eller regeltillämpningen.

Den föregående regeringen tillsatte en utredning som skulle se över bostadsbidraget, bland annat genom att föreslå åtgärder för att begränsa risken för skuldsättning inom bostadsbidrag. Utredningen presenterades i maj 2022 och Sverigedemokraterna är angelägna om att regeringen överväger att lägga fram en moderniserad konstruktion av bostadsbidraget för riksdagen.

6 Underhållsstöd och underhållsbidrag

6.1 Ny modell för underhållsbidrag och underhållsstöd – anpassad för ett modernt samhälle (16)

Sverigedemokraterna anser att utgångspunkten alltid bör vara att föräldrar som har ekonomisk möjlighet bidrar till barnets försörjning på egen hand. Vi har länge påpekat bristerna inom underhållsbidraget och underhållsstödet. Underhållsstödet har visserligen de senaste åren stärkts och åldersdifferentierats. Det är fortfarande så att skillnaden mellan bidrag och stöd kan vara förhållandevis stor, vilket kan utgöra ett skäl för konflikt mellan föräldrarna. Om beräkningsgrunderna i de två systemen skulle bli mer lika, skulle det sannolikt öka förutsättningarna för föräldrar att komma överens om barnets försörjning. De parallella systemen är således konflikt drivande då den underhållsskyldiga föräldern tjänar på att bråka, då underhållsstödet är lägre än underhållsbidraget. Exempelvis kan en ekonomiskt resursstark förälder välja det billigare alternativet, vilket då försämrar för boendeföräldern, i synnerhet om denne är resurssvag. Detta skulle enligt vår mening också bli en jämställdhetsfråga då merparten av boendeföräldrarna är kvinnor.

Sverigedemokraterna anser att nuvarande system behöver såväl moderniseras som reformeras och vill därför tillsätta en utredning som ska ta fram förslag på en ny modern modell. Dagens parallella system med underhållsbidrag och underhållsstöd bör ses över och formas som en modell som innebär att fler föräldrar betalar underhåll som motsvarar den egna levnadsstandarden, som beräknas utifrån årsinkomst och som tar hänsyn till faktisk betalningsförmåga. Föräldrar med låg inkomst krävs på fullt underhållsstöd upp till lägstnivån för flera barn till välbärgade boendeföräldrar, som jämförelsevis saknar behov av ekonomiskt stöd, exempelvis till en förälder som bildat en ny familj vilken har två stadiga inkomster. Det kan innebära en ekonomisk krasch för den umgängesföräldern, som skuldsätts och som saknar resurser att kunna erbjuda barnet vare sig aktiviteter eller firande av högtider.

Att möjliggöra delaktighet i barnets liv bör beaktas i större utsträckning inom systemet än vad som uppenbart görs i dag. Utredningen bör således även beakta den ekonomiska situationen för umgängesföräldern kontra boendeföräldern inklusive föräldrars inkomst och faktiska betalningsmöjligheter. För Sverigedemokraterna är det viktigt att barnets bästa ska vara i fokus, vilket inte uppnås om det är så att systemet i sig är konflikt drivande och rättsosäkert. Vi vill därför uppdraga till regeringen att se över lagens intentioner och att dessa tydliggörs för en likvärdig bedömning.

7 Adoptionsbidrag (17–18)

Att adoptera är en fantastisk möjlighet att bli förälder, bilda familj och välkomna en ny medlem till familjen. Det är också en möjlighet och en ljusglimt för de barn som saknar familj att få en trygg och familjär uppväxt. Det är varje barns rätt. Samtidigt är det viktigt att varje adoption alltid utgår från barnets bästa och med deras intressen i första rummet. Adoptioner är reglerade i lagar och konventioner och att Sverige har säkra internationella adoptioner är för oss prioriterat. Adoptionerna från Chile mellan 1970 och 1990 får inte upprepas där barn tagits från sina föräldrar och adopterats mot deras vilja och kännedom. Staten måste så långt som möjligt garantera att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt.

Det adoptionsbidrag som kan sökas hos Försäkringskassan vid internationella adoptioner har varit oförändrat sedan 2001. Då bidraget infördes var det för att även hushåll med svag ekonomi skulle ha möjlighet att adoptera. Kostnaden för adoptioner har stigit markant de sista åren och bidraget har inte följt med i samma utsträckning. Det försämrar förutsättningarna för främst resurssvaga hushåll att adoptera, vilket blir tydligt i ISF-rapporten ”Att adoptera, en ekonomisk fråga” (2016:9), som visar på att det är de med hög inkomst som i huvudsak adopterar. Ett stärkt bidrag har en omfördelande effekt som gör att även hushåll med medelinkomst eller låg inkomst får en större benägenhet att adoptera.

Vi vill att regeringen utreder möjligheten att höja adoptionsbidraget. Under de senaste åren har dessutom antalet adoptioner sjunkit markant. Mellan åren 2008 och 2018 minskade antalet internationella med ca 70 procent, från 610 stycken till 190 stycken, enligt statistik från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF). Minskningen av antalet förmedlade barn påverkar den ekonomiska situationen för de auktoriserade organisationerna. Det skulle kunna innebära att behovet av att förmedla tar större utrymme än vad som skulle vara önskvärt. Det vill säga att barnets bästa blir sekundärt då beroendet av intäkter tar ett stort fokus för organisationens överlevnad samt för att kunna behålla den kompetens som förväntas. Vi vill därför uppdraga åt regeringen att tillsätta en utredning som tittar på hur en mer kvalitetssäker finansiering av adoptionsverksamheterna kan se ut.

8 Stärkt pension under föräldraledighet och deltidsarbete (19)

Pensionsrätt för barnår infördes år 1999 i syfte att stärka pensionen under föräldraledighet samt under föräldrars lagliga rätt till deltidsarbete under de första åtta åren. Det

nuvarande regelverket för pensionsrätt för barnår gör att låginkomsttagare faktiskt tjänar in pension vid föräldraledighet medan medel- och höginkomsttagare blir kompenserade till viss del. En större ekonomisk förlust gör främst de som är anställda inom privat sektor utan tjänstepension.

I samband med familjebildande har föräldrar rätt att gå ner i arbetstid fram till dess att barnet fyller åtta år. Här hänger inte regelverket med. Den grupp som förlorar mest på detta är deltidsarbetande föräldrar som endast har rätt till pensionsrätt under de fyra första åren. Vi menar att det är högst rimligt att de båda reformerna harmoniseras så att rätten till barnårsrätt fram till dess att barnet fyllt åtta år utreds. Det skulle kompensera pensionsbortfallet i högre utsträckning för de föräldrar som väljer att ta gå ner till deltid. Vi ser också en viss problematik med att det inom nuvarande regelverk endast beviljas barnårsrätt för föräldern som har lägst årsinkomst. Rimligen borde den förälder som är föräldraledig ges rätt till pensionsrätt oavsett de båda föräldrarnas årsinkomster, inte minst för att uppmuntra till delaktigt föräldraskap och ansvarstagande.

Föräldraledighet och deltidsarbete anses generellt vara betydande skäl till att kvinnor har lägre inkomst jämfört med män under arbetslivet, vilket senare leder till ojämställda pensioner. Det är också ett återkommande argument i debatten om reserverade föräldramånader. Istället för att begränsa föräldrars valmöjlighet är det viktigt att föräldrar ges ökat utrymme att forma vardagen med så likställda ekonomiska förutsättningar som möjligt både under föräldraledigheten och vad gäller framtida pension. Det finns därför skäl att reformera barnårsrätten för att göra den till ett något mer effektivt verktyg för att dels höja kvinnors jämförelsevis låga pensioner, dels kompensera den förälder som är föräldraledig eller arbetar deltid med pensionsrätt.

Sverigedemokraterna vill uppdra åt regeringen att utreda barnårsrätten, dess längd samt andra åtgärder för att effektivt stärka pensionen för föräldrar som är föräldralediga och/eller arbetar deltid under småbarnsåren oavsett vilken sektor de arbetar inom.

Föräldraledighet och deltidsarbete som beror på vård av barn anses generellt vara betydande skäl till att kvinnor har lägre inkomst jämfört med män under arbetslivet, vilket senare leder till ojämställda pensioner. Utifrån ett jämställdhetsperspektiv finns det därför skäl att utöka och stärka barnårsrätten för att skapa mer likställda förutsättningar till en jämställd pension oavsett vem som tar ett större ansvar för barn och hem under småbarnsåren. Barnen är vår framtid och en investering i deras trygghet är något som ska värderas högre snarare än bestraffas. Det kan lägga grunden för både jämställdhet och valfrihet och minska stressen för barnfamiljer att få sitt livspussel att gå ihop. Det menar vi i sin tur kan förebygga det ökade antalet sjukskrivningar under småbarnsåren som framför allt drabbar kvinnor.

9 Barnpension och efterlevandestödet (20–21)

Barnpension är ett ekonomiskt stöd som betalas ut automatiskt till barnet, om någon av föräldrarna avlidit, i de fall då både barnet och den förälder som det gäller var bosatt i Sverige vid tidpunkten för dödsfallet. I de fall där föräldern inte anses vara bosatt i Sverige krävs en ansökan för efterlevandestöd. Då praxis gällande intyg som styrker föräldrarnas bortgång ändrats och numera lämnas på ”heder och samvete” menar vi att systemet är för osäkert. För att undvika felaktiga utbetalningar och bedrägerier bör systemet återgå till det tidigare upplägget där intyg krävdes innan utbetalning. Det är

orimligt att välfärdspengar ges på så svaga grunder, inte minst med tanke på att stödet till barn vars avlidna förälder inte har bott i Sverige har tredubblats de senaste femton åren, enligt statistik från Pensionsmyndigheten.

Vi vill även uppdra åt regeringen att utreda och ta fram ett förslag där efterlevandestödet endast kan kopplas till barn som är medborgare i Sverige eller ett annat EU/EES-land samt att den förälder som stödet kopplas till ska inneha svenskt medborgarskap i Sverige eller ett annat EU/EES-land, eller som minst ha varit folkbokförd i Sverige vid sin bortgång.

Daniel Persson (SD)

Clara Aranda (SD)

Julia Kronlid (SD)